

Abonamintulü

Pentru monarchie:
Pre anü 6 fl., 1/2 anü
3 fl., 1/4 anü 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 anü 18 frcs., 1/2
anü 9 frcs., 1/4 anü
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

Inserțiuni

Unü şirü garmond:
odată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
şi de fie care publică-
ţiune timbru de 30 cr.

Totü ce privesce fóea
să se adreseze la «Re-
dactiunea şi Admini-
straţiunea **Unităţii**»
în
Blaşü.

Fóe bisericescă-politică.

Anulü II.

Blaşü 9 Ianuariü 1892.

Numërlü 2.

Anü noü.

(+) Astăđi, cândü politica îmbrăţi-
şeză tóte raporturile vieţii omenesci, este
cu neputinţă, ca factorulü principalü în
vieţa popórelorü, biserica, să rămână ne-
păsătoare în faţa cestiunilorü politice, carü
agitéză așa de multü popórele europene.

În specialü la noi Românii, la carü
biserica a îmbrăcatü unü felü de caracterü
naţionalü, cum nu-lü aflămü la alte po-
póre europene, trebuie să recunóscemü,
că direcţiunea politică, sub care ne aflămü
de 25 de anü, adecă dela inaugurarea
erei constituţiionale, a avutü o înfrun-
tătoare asupra afacerilorü noastre bise-
ricesci şi scolastice, şi pentru aceea nu
este preotü, nu este creştinü adevăratü,
care din punctü de vedere bisericescü să
pótă căută cu nepăsare la direcţiunea, în
care se desvóltă politica actuală, fie diu
partea guvernulü, fie din partea Româ-
nilorü.

Posiţiunea creată bisericeii noastre din
partea politiceii guvernulü nostru consti-
tuţiionalü noi amü lămurit-o de ajunsü în
numëroşilü articulü apărutü în colónele
acestei foi în decursulü esistenţei ei de
unü anü. Ne-amü feritü însă până acum
a arătă, că ce meritü sau demeritü are
şi politica Românilorü cu privire la po-
siţiunea, în care a ajunsü biserica noastră
şi în specialü interesele noastre scolastice.

Cu durere trebuie să mărturisimü,
că politica Românilorü nu a fostü de
locü potrivită şi priinciosă pentru inte-
resele bisericelorü noastre, așa câtü si-

tuatiunea, în care se află bisericile şi
şcolele noastre în zilele acestea, este o
urmare nu numai a politiceii sistematice
a guvernulü, ci şi a politiceii fără sistemü
a Românilorü.

Lipsa de sistemü s'a simţitü tot-
deuna în politica Românilorü. Scopuri
definite în modü fórte vagü, şi mijlóce
neproporţiionate cu scopulü, acestea suntü,
o đicemü cu durere, caracteristica poli-
ticeii românesci.

Despre modulü vagü, în care suntü
definite scopurile politiceii românesci, se
póte convinge, orü cine cugetă la diferitele
programe politice, carü după anulü 1848
aü apărutü în mijloculü Românilorü, sau
dacă cineva ar voi să considere de pro-
gramü *unicü* românescü pre celü din 1881
dela Sibiu, atunci îl facemü atentü, că
şi în acela suntü cestiuni atinse, însă lă-
sate nedefinite şi nelămurite.

Scopurile politiceii românesci suntü
neprecisate şi nedefinite, pre cândü mij-
lócele pentru ajungerea scopurilorü suntü
şi neprecisate şi neacomodate.

Unii credü, că ne vorü puté ferici
cu pasivitatea, alţii cu activitatea, sau
dacă vreţi să-i consideraţi astăđi pre toţi
de pasivişti, atunci şi între aceştia veţi
află de aceia, carü hotărăscü în conferinţe
pasivitate strictă, ér acasă votéză şi cor-
teşescü pentru deputaţiilü celü mai contrari
nemulü românescü.

Odiniórá cugetăü Românii, că se
vorü ferici mergëndü în senatulü din
Viena, deşi Transilvania nu s'a ținutü
nici odată de coróna Austriei; astăđi

cugetă, că numai așa își vorü ajunge
scopulü, dacă nu vorü merge în diéta
Ungariei, de a cărei corónă se ține şi
Transilvania.

Într'unü timpü s'aü împărţitü Ro-
mânii în dóue categorii: unii ținători de
Ungaria, carü aveau să alegă deputaţi,
alţii de Transilvania, carü aveau să fie
pasivi. Astăđi însă avemü trei categorii:
cercuri pasiviste şi activiste în Ungaria,
şi cercuri electorale numai pasiviste în
Transilvania.

Unii aşteptă tótă mântuirea dela unü
memorandü, ce ar trebui să se aşternă
la Corónă, alţii nu speréză, nimica dela
memorandü.

Dar nu este de lipsă, să ne estin-
demü mai departe spre a învederá con-
fusiunea de idei, ce domnesce între noi
cu privire la mijlócele, de carü ar trebui
să ne folosimü pentru ajungerea scopu-
rilorü politiceii naţionale românesci, căci
acéstă confusiune apare destulü de lim-
pede din cele đise până acum.

Dóue cestiuni însă nu le putemü
lăsá neatinse, şi anume mai întâi în-
trebămü, că ce felü de politică este
aceea, că noi nu alegemü deputaţi, şi cu
tóte acestea pretindemü dela Archierei,
ca ei tot-deuna să mérgă în casa mag-
naţilorü şi să apere interesele naţiunii?
Dacă noi nu mergemü în casa deputaţi-
lorü, ca tocmai prin acéstă să ne aré-
tămü nemulţămirea şi să nu consacramü
cu înfăţişarea noastră starea actuală po-
litică, nu este óre nelogicü a pretinde,
ca Archierei să mérgă în casa Magnaţi-

Feuilleton.

Revederea.

Poveste de Anulü noü.

Anulü noü!... De ce óre la amintirea
acestei đile sângele ni-se face mai caldü şi
circulezá mai puternicü prin vinele noastre?
De ce óre capulü greü de amintirile, ce se
nascü de-odată în mintea noastră, se plécă pre
mână, şi noi ne cufundămü într'o profundă
reverie?

Oh, anulü noü, anulü noü! Câte gânduri
deştepti tu în minţile noastre! La amintirea
ta noi ne aducemü aminte de dulcii anü ai
copilăriei noastre, cândü răđimaţi cu capulü
pre sinulü iubitorü alü tatălu sau alü mamei
întrebamü plinü de o nevinovată curiositate:
Ce ne-a adusü ángerulü? Şi-apoi trecëndü
dela aceste tablouri ale copilăriei recugetămü
la anulü, ce a trecutü, şi ne încercămü a aflá
taina anulü viitorü. Şi la gândirile acestea
ni-se face capulü totü mai greü, şi noi ne
facemü totü mai serioşilü. Oh, şi câtü suntü
aceia, carü în ziua anulü noü să nu fie se-
rioşilü, fórte serioşilü! Câtü suntü aceia, carü in-

grijaţi de sórtea lorü în viitorulü anü, ce le
stă înainte, nu potü să înăduşe unü suspinü,
ce le ridică peptulü, şi nu potü oprí, ca o
ferbinte lacrimă să nu se ivescă în ochii lorü.

Dar cu tóte acestea acea fiinţă sublimă,
ce stă de-asupra noastră şi vede cu agerulü
sëu ochiü tóte pornirile, tóte suferinţele şi
tóte gândirile noastre, fiinţa aceea şterge fer-
binta lacrimă din ochiulü nostru şi face, ca
suspitulü din peptulü nostru să încete şi să
se schimbe în bucurie. . .

I.

Domnulü Boltescu érá celü mai avutü
comerciantü din oraşulü Măgureni. Născutü
din părinţi din clasa de mijlocü, elü își căşti-
gase prin diligenţă şi cruţare o avere destulü
de frumoasă pentru a-i fi destulă, ca să des-
chidă o prăvălie de mărfuri mixte în oraşulü
sëu natalü Măgureni. Norocosü şi în căsă-
toria, ce o închiase cu Elvira, fiica unü frun-
taşü din acela-şi oraşü, femeie plină de nobile
şi frumoşe însuşiri, elü din đí în đí adaugea
la starea sa, căci mărfurile bune şi onestitatea
lui atrăgeau o mulţime de cumpărători.

O singură durere necăjă familia acésta
cum se cade: ei n'aveau nici unü copilü, şi
adese ori, mai cu sémă ierna şedëndü în jurulü

caminulü, dádeau espresiune acestei dureri.
„Cátü n'aşí dá, să avemü unü copilü," dicea
dli Boltescu, „pre care să-lü introducü în
afacerile-mi comerciale, carü pentru mine acum
începü a fi totü mai îngreunătoare!" Şi-atunci
dómna Elvira priviá cu ochii înrouaţi de
lacrimi la soşulü sëu, fără de a đice vre-unü
cuvintü. Şi tot-deuna după atari vorbe ei
stăteau multü fără de a mai puté đice ceva.
Érá într'o séră de anulü noü. Domnulü
Boltescu obositü de lucrulü de preste şi in-
chisese prăvălia, îndată ce lusérase, şi întrândü
la femea sa îi propuse o preumblare pre stra-
dele oraşului.

„Elviră dragă, mi-a fostü cu neputinţă
a mai rămâne! Simţiam o tortură, unü chinü,
ce mă sfârşesce, a vedé, cum unii părinţi cu
atâta grije cumpérau jucării şi alte lucruri
pentru dragii sei copii. Ei cereau dela mine,
să le arătă, de s'ar puté, tótă prăvălia mea,
să vadă totü ce am, căci adese li-se împăreá,
că trebuie să fie ceva mai bunü, mai potrivitü
pentru copilulü lorü. Şi eü fără de a đice
ceva, mă siliam ale face pre voe. Nu
diceam nimica, căci nu puteam scóte decâtü
cu mare greü câte unü cuvintü din gură.
Abia aşteptam, să nu mai fie nici nuş străinü
la mine în prăvălie, să se ducă toţi, ca să

loru și să legitimizeze cu prezența lor raporturile noastre politice de astăzi?

Prin urmare dacă vrem să fim consecvenți, ar trebui ori să mergem toți în dieta țerii, ori să ședem cu toții acasă.

Întrebăm mai departe, că ore politică pasivă este aceea, care de o parte primesce totu felul de posturi dela stat, dacă le capătă pentru ai săi, ér de altă parte nu intră în viața parlamentară, care crează și prevede acele posturi?

Politica pasivistă numai acolo și numai atunci are înțelesu, unde și cându se pôte orgnisă și esecută așa, câtu organismul statului să nu mai pótă funcționă regulat și să simțescă necesitatea de a multămi pre aceia, pre cari nemulțămirea i-a făcutu pasiv.

Dar ore politica noastră pasivistă este organizată așa, câtu să impedece funcționarea regulată a statului? Ér dacă nu pôte impedeacă această funcționare, atunci pentru ce se ține așa multu la ea? — Pentru ca să ne manifestăm nemulțămirea, voru țice politicianii nostri.

Dar ore nemulțămirea nu se pôte arétă și pre alte căi? Ore numai calea aceea să fie acomodată spre manifestarea nemulțămirii, care lasă poporul nostru pradă tuturor cortezilor și amăgitorilor și-lu separéză de acei bărbați, cari au durere de sörtea lui?

Étä activistulü! va esclamá unulu său altulü dintre cetitorii nostri.

Nu suntemu nici activiști, nici pasiviști în înțelesulü, în care se leau aceste două concepte la noi, și nici nu voimü să creămü numai noi de noi o ținută nouă politică. Nu suntemu activiști de aceia, cari au aflatü cu cale a se despărți de pasiviști nu numai în privința mijlocului, ce ar duce la realizarea programului ca scopü, ci au mersü și mai departe și și-au formatü și programü deosebitü de alü pasiviștilorü, cându totuși programulü ca scopü ar trebui să

fie același la toți Români; dar nici pasivitatea n'o putemü înțelege așa, ca să nu lucrămü nimica, ci să așteptămü realizarea programului românescü dela întâmplări neprevădute și să lăsămü într'aceia, ca contrarii nostri să exploateze și să demoralizeze poporulü nostru.

Dorimü, să nu fimü înțelesü rätü. Intențiunea acestorü considerațiunü nu este nici pre departe spargerea solidarității, ce trebuie să fie neapăratü în toate acțiunile noastre; și noi suntemü convinși ca ori cine, că succese numai așa vomü pôte dobändi, dacă toți factorii poporului românü vorü lucrä în cea mai perfectă armonie. Scopulü celorü spuse a fostü numai, să ne exprimămü nedumeririle noastre față cu confusiunea ivită în politica noastră, care — trebuie să o recunöcemü cu toții, precum o și recunöscü chiar și conducătorii politici, fără ca să îndrăsnescă a o spune, — nu ne-a dusü la nici unü rezultatü îmbucurătorü.

Nu ne-amü fi exprimatü aceste nedumeriri, dacă nu amü vedé cu ochii nostri perderile țilnice, ce le îndurămü pre terenulü bisericescü și scolasticü, și zăpăcéla și demoralizarea politică, la care a ajunsü poporulü nostru prin politica noastră de astăzi, care dacă va continuä totü așa, va duce la noué și noué perderi, și ne va slăbi totü mai multü puterea de rezistență în contra desnaționalisării.

Fie ca anulü nouü, în care intrămü să ne scótă din această confusiune! Fie ca Români înainte de alegerile iminente să-și alégă o ținută potrivită, care să facä din anulü acesta nouü o erä nouă.

Correspondenții „Gazetei“.

Cu terminii foarte bländi și pentru nimeni vätămătorü ne-amü pronunțatü în numărulü 48 alü „Unirii“ din anulü trecutü asupra raportului publicatü în numărü 247, 248 și 250 alü „Gazetei Transilvaniei“ din an. tr. despre starea învățămintului în munții apusenii, exprimându-ne de o parte dorința

justă și raționabilă, ca în contra abuzurilor, ce se comitü de organele bisericesci, să se cerce lecuirea rätü înaintea forului competentü bisericescü, și nu înaintea forului necompetentü alü țiaristiceii, și arétändü de altă parte pre basa unorü date demne de totă credința, că nu este adevărată asertiunea raportorului dinmu nșii apusenii alü „Gazetei“, în care se țicea, că nu ar fi „protestatü nimeni“, prin urmare nici Consistorulü, care în prima linie este chematü a apéré interesele școlorü, „nici măcar printr'unü singurü cuvintü“ în contra subtragerii ajutorului de 158 fl., ce l'a avutü școla greco-catolică din Cămpeni dela erariü.

Din cele scrise de noi în numărulü citatü alü „Unirii“ nu subtragemü nici nu schimbămü nici unü cuvintü, afară de singurulü pasagiü, în care amü țisü, că corespondentulü „Gazetei“ s'ar päré a fi scrisü cu intențiune curată și cu durere de sörtea școlorü noastre. Acestü pasagiü suntemü siliți a-lü revocä, de-orece cele publicate de același corespondentü în numărü 279, 280, 281 și 282 alü „Gazetei“ din an. tr. dovedescü până la evidență, că elü în această afacere este condusü, nu de iubirea de adevărü, nici de intențiunü curate, nici de sentimentü pentru prosperarea școlorü, ci de superbie, de poftă de răsbunare și de o lipsă totală de reverință față cu auctoritatea sa bisericescă.

De procedura corespondentului „Gazetei“ nu ne mirămü așa de tare, pre câtü ne uimesce ținuta „Gazetei“, care dacă fără a avé informațiuni sigure a lăsatü să ajungä lucrulü înaintea „marelui forü alü publicității“, ar fi trebuitü să aibă măcarü tactulü, ca să asculte cu paciință și bunăvoință nu numai pre aceia, cari fără nici unü temeiü aruncä cu tină în celü nevinovatü, ci și pre aceia, cari în același forü se silescü cu bună credință, cu curată intențiune și pre basa celorü mai sigure informațiuni a resfränge acusele neîntemeiate. Cu deosebire ne mirămü de „Gazeta“ atunci, cândü vedemü, că nu reguléză polemia jurnalistică așa, câtü aceea să nu se abatä dela obiectulü pusü sub dis

potü închide ușa și să vinü la tine, să-ți spunü durerea mea

„Dragă!“ Incepü dónna Elvira făcändü cu mâna unü gestü de tăcere. „Eü o sciü, fär ca tu să m-i-o mai spunü, și ca și tine suferü și eü grozave chinuri. Dar Dumneșeu, care a binevoitü a face ast-felü, a ne lipsi de fericirea această, se va îngrijü, ca și noi să fimü cumva fericiți.“

Și brațü la brațü își päräsirä odaeä caldă spre a eși puținü prin recele aerü de iernă. Și multü timpü trecü, fär ca vre-unulü să fi începutü vorba. Unü simțemintü de unü felü de témă le închisese gura: presupuneau, că ori ce ar țice unulü, va fi spre greutatea celuilaltü.

Unü plänsü nădușitü le atinse urechile. La colțulü unei strade ei întâlnirä unü copilü de vre-o cincü ani, slabü îmbrăcatü, care plängea.

„Ce ai, băete?“ îlü întrebä cu bländețai obiectivitä dlü Boltescu.

„M'au bätutü!“ se väietä copilulü.

„Cine te-au bätutü?“

„Aștia de-aci; am cerutü, să-mi dea și mie o păpușe de celea împeștritate, care bate în palmi, și m'au scosü afarä din neguțatorie îmbrăncindu-më, căci n'aveam bani.“

„De unde ești, dragă?“ îlü întrebä dna Elvira cuprinsă de unü sfântü simțemintü.

„De aci.“

„Ai părinți?“

„N'am! Ședeam la moșulü Tănase, sciți schiopulü din piață, care a muritü acum isü trei țile. Acuma nu mai ședü la nimeni.“

„Și ce păpușe îți trebuia?“ inträ din nou în vorbă dlü Boltescu.

„Étä cea cu rotițele cele galbine și cu căciula cea mare țuguiată,“ — răspuse veselü copilulü.

„Vin'o și ți-o Iea!“ Și ei intrară toți trei în neguțatorie.

„Ați mâncat'ai ceva?“ îlü întrebä apoi dna Elvira, ore cum cu sfială. În sufletulü ei se născü atunci unü gândü, și se temea ore cum, să nu o Iea pre dinainte soțului ei.

„N'am mâncatü,“ răspuse băetulü apröpe indiferentü, sorbindü cu ochii umeđi de fericire păpușă multü dorită. Și privindü mereü la căciula-i țuguiată, la nasulü ei roșu și mare, la gura largă până la urechi, la hăinele ei peștrițe, la tăieruțele galbine, ce le ținea în palmi, și cari se loviau unulü de altulü, cândü o apăsa pre peptü, elü începü a ride, și ridea într'una.

„Vin'o cu noi,“ îi țise cu gingășie dna Elvira întindëndü băetului mâna.

Și copilulü porni pre stradele luminate ale orașului, privindü-și mereü păpușă și făcändu-o să se lovescă de-olaltă tăieruțele galbine.

Ajunși acasă dlü Boltescu își lasä soția și copilulü în chilia caldă și deschide prăvălia, dar în curëndü se întörce éräși avëndü subsoară unü micü pachetü.

„Ce ai în pachetulü acela?“ îlü întrebä soția sa.

„Nisce vesminte mai bune. Înțelegi, că elü nu pôte mai multü să umble în celea

rupte, pre cari le are acum. De ađi încolo elü va fi alü nostru.“

Și întorcändu-se spre copilü, care ședea pre unü micü scaunelü lângă focü, îi țise: „Așa-i, dragă, că de ađi încolo vei ședé totü la noi?“

„Da, voiü ședé, că voi sunteți așa de buni!“

Și în clipa această Elvira se apropie de soțulü său, îlü cuprinde în brațe și-lü sărută.

„Oh, câtü de bunü ești tu, și câtü de îngrabă ai priceputü cugetulü meu!“

II.

Ionelü erä băetü bunü. Totă țilulica stă în neguțatoria dlü Boltescu, privindü cu ochii inteligenți la cele ce se întâmpläü.

După ce mai crescü, îlü dădurä la școlä, unde elü dovedü o mare diligență și se distinsé prin o pricepere repede.

După ce a absolvatü Ionelü școlele reale, dlü Boltescu l'a trimisü l'a comercialele superiöre, Ionelü nu cheltuia înzădarü banii, ce-i întindeau cü atâtă dragü binefăcătorii lui.

„Îlü vomü aduce acasă,“ țise într'o țilü dlü Boltescu. „Elü poșede acum destule cunoscințe spre a conduce cu înțelepciune afacerile mele, cari pre mine më îngreunéză de totü.“

„Cândü ți-a scrisü mai pre urmă?“ îlü întrebä Elvira.

„Ai dreptü, uitasem, să-ți spunü, m-i-a scrisü chiar ađi. Ascultă ce țice elü în epistolă

cusione publică și să nu degenereze în colonele sale până la insinuări și insulte la adresa Consistoriului arhidieceșan și la adresa noastră din partea unui om, care nici de afacerile școlii sale nu se îngrijesce cum se cade, ce se vede din mărturisirea lui proprie, după care în ale pomăritului „în toți munții apusei nu s'a aflat un al doilea învățător concurent” cu dl. Munteanu din Buciumu-șesa, pre care totuși dl. corespondent al „Gazetei” îl mustră. De ce nu-și vede dl. corespondent mai întâi de școlă sa?

În totă afacerea sulevată de „Gazeta Transilvaniei” cu corespondința sa din numerii 247, 248 și 250 din an. tr. noi am deosebit două cestiuni: una de natură publică și alta de natură privată. Ca cestiune privată am considerat învinuirile ridicate în contra unor singuratici. În această cestiune nu ne-am amestecat, ci am lăsat pre persoanele interesate, să-și răfuască socotela între sine, unde voru află cu cale. Totuși așa am făcut și altă dată, când anumite persoane eclesiastice fie în „Gazeta” fie în „Tribună” au aflat de bine a-și speli rușele. În caracterul privat al disputelor nu ne-am amestecat, fără respectivilor preoți le-am adus aminte în mod indirect, că ar fi cu mult mai corect, dacă și-ar cercă satisfacțiunea dorită înaintea forului competent bisericesc, și nu înaintea forului necompetent al diaristicii, în care de comună nimeni nu intră, fără a ieși mai murdărit, decât cum a intrat. De natură publică și de interes general am considerat noi afacerea subvențiunii erariale pentru școlă greco-catolică din Câmpeni, și fiind că am fost în poziție de a cunoaște adevărul, l'am spus întreg și fără rezervă arătând, că nu este adevărată aserțiunea corespondentului „Gazetei”, că adevărat în contra subtragerii subvențiunii erariale nu ar fi protestat „nimeni nici măcar cu un singur cuvânt.”

Corespondentul „Gazetei” în loc să se bucure, că a aflat adevărul, sau cel puțin să dovedească, că nu am scris adevărul, provocată fiind de „Gazeta” se prezintă în numerii 279, 280, 281 și 282 al acesteia

cu un șir lung de incriminări, dintre cari vom reflecta la cele de interes mai general.

Corespondentul „Gazetei” dice, că Consistoriul arhidieceșan nu face dreptate, când abuzurile i-se aduc la cunoștință, despre ce ar fi o dovadă casul preoților Macavei și Munteșcu ventilat în colonele „Gazetei”.

După informațiunile, ce le avem din isvor sigur, afacerea acestor doi preoți se adă și astăzi sub pertractare înaintea forului competent, dar nu pe baza publicațiilor pătimase și exagerate din „Gazeta Transilvaniei”, căci de ast-fel de publicații nici un for serios nu ține cont, ci pe baza unor informații primite pe calea prescrișă de canoanele bisericesci. Judecata, ce se va aduce, nu se va publica nici în „Unirea” nici în „Gazeta Transilvaniei”, deși acesta s'ar păre că o dorește foarte corespondentul „Gazetei”, căci Consistorele nu sunt detore să-și publice sentințele disciplinare în colonele foilor, și nici nu le este iertat să o facă acesta, de-orece anumite persoane de multe ori s'ar espune infamiei publice. Din acestea se vede, cât de vătămătoare este pentru Consistoriul arhidieceșan calumnia referitoare la casurile preoților Munteșcu și Macavei, și cât de absurdă este învinuirea, ce se face „Unirii”, pentru-că nu a desmintit publicațiile lui Munteșcu în contra lui Macavei. „Unirea” — conform ținutei sale constante — nu a voit să se amestece în afacerile personale ale acestor doi preoți, dar nici nu a putut să desmintească nimica, pentru-că nu scia și nu scie nici astăzi, cum se va termina afacerea încă pendentă înaintea forului competent.

Al doilea cas, cu care voesc să arete corespondentul „Gazetei”, că Consistoriul nu face dreptate, este afacerea protopopului Montani cu preotul „cel mai de frunte” din Roșia și cu cooperatorul din Câmpeni. Aci corespondentul „Gazetei” pre lângă maliție mai dovedește și ignoranță de procedura canonică, când învinuiește pre Consistoriu, pentru-că a ascultat și pre protopopul Montani la învinuirile ridicate în contra acestuia.

Dta, dle corespondent, nici atâta nu scie, că nu se poate judeca nimenea fără a fi ascultat? Consistoriul a trebuit se asculte și pre Montani mai înainte de a se pronunța în cauză, ér după ce l'a ascultat a aflat, că protopopul nu a încassat mai mult, decât i-s'a convenit după statutul vigent în Arhidieceșă cu privire la competențele protopopesci. Să nu cugete nici „Gazeta”, nici corespondentul ei, că numai actorii pot avea dreptate, căci de multe ori se află și actori, cari acuză numai din poșta de răsunare ori din altă interes personal. De altă parte se află și acuze drepte, și s'ar pute aduce sute de casuri, în cari și superiorul a perdut procesul față cu inferiorul. Confidențial putem servi cu exemple, în fôe nu.

Mai observăm numai atâta, că corespondentul „Gazetei” și „Gazeta” sau supărată pre noi, pentru-că am rectificat neadevărurile publicate în colonele acelei foi. Ne pare rău, că „Gazetei” nu-i plac desmintirile obiective, macar că nu ar trebui să o facă acesta tocmai în afaceri bisericesci, de-orece precum dovedesc rațiunile bisericesci, multe exemplare din „Gazeta” sunt plătite din caselle respectivelor biserici. Cum se poate deci imputa „Unirii”, că s'a permis ca și ea să potă fi plătită din caselle bisericilor? Să nu merite o fôe bisericescă-politică atâta sprigină?

Un alt corespondent al „Gazetei” din diecesă Lugojului se acată de Ven. Consistoriu din Lugoj (Nr. 276), acuzându-l de nedreptate, pentru că a) la parochia Scăiușu a denumit pre un teolog, deși au concurs 6 preoți meritați; pentru că b) l'a amovat pre preotul Ganga din parochia Comoriște, înlocuindu-l cu un preot abia de 8—9 luni ordinar, în fine pentru că c) la parochia și protopopiatul Orăștiei a denumit pre un teolog neordinat, deși concurenți la acel post au fost 9 preoți bătrâni și cu merite pentru diecesă.

La gravaminele aici înșirate răspunsul este: la punctele a) și c) că beneficiile acele, cari sunt în conferire liberă a Ordinariatelor, Ordinariatele le dau acelora, despre cari sunt ele convinse, că anume în oficiile acele voru

într'altă: — În hotelul, în care imi am eu vîptul, m'am întâlnit mai în zilele trecute cu proprietarul unei mari fabrici din Franția. Înțelegînd, că am să sfârșesc preste o lună cursul studiilor, el imi propuse, să trec în Franția ca secretar al lui. „Să vezi,” — imi dișe el, — „noi avem foarte mult de a face cu Nemții și cu România, și dta, cari poșed limbele lor, ai fi foarte binevenit. Cei din România ne scriu totuși francezesc, dar totuși mi-ar plăce, să am și un cunoscător de limba românească.” Dl. Boltescu privi, ce impresiune face asupra Elvirei propunerea acesta. Apoi ceti mai departe: — „Voi sciti, cât de mult vă iubesc, și cât de nefericită ași fi pentru totă viața, dacă și numai pentru un timp v'ași înstrăina inima voastră. — Ce diș la epistola asta a lui Ionel?”

„Mie mi-ar plăce mult, că el să se rentoracă acasă. Ce să mai mergă prin Franția? Pote avem să-l mai vedem mai mult.”

„De aceea n'ai tîmă. Ionel e un copil bun, Dumneșu îl va apără. Nu te vei supără pre mine, pentru că i-am și răspuns, dându-i voe, să mergă în Franția.”

Elvira tăcu. Deși nu-i eră mamă adevărată lui Ionel, ea totuși îl iubi ca pre fiul său, și acum un presimț rău o cuprinse și o neliniștea.

III.

În neguțătorie concurența joca un rol principal și ore cum folositor pentru cum-

părătorii. Prin concurența un neguțătoriu, care s'a datat a desface totuși marfă slabă și fără preț, e părăsit de cumpărătorii de mai înainte, cari trec la cel ce le vinde ceva mai bun. Dar aceea nu mi-o va tăgădui nimeni, că totuși prin concurență se ruineză adese cele mai onorabile și oneste firme. Un străin de altu nîm, ce-ți bate mereu din gură, care-și laudă mereu marfa hulindă pre a vecinului și o dă și mai estin, cu tôte că dice, că a lui e mai bună ca a altuia, duce de multe ori la sêracie pre neguțătoriu cinstit și încăruntit în meseria sa.

Așa o pășe și dl. Boltescu. Un ghimpe, ce a venit cine scie de unde, și care s'a împiântat în față cu el, îi făcea mereu zile amare.

Cumpărătorii lui se răriau totuși mai mult, ér al celui de preste uliță se înmulțiau, și până când Boltescu nu vindea pre detorie, spunîndu mereu cumpărătorilor cuvintele lui Ion Ghică, că cumpărarea pre detorie este ruinarea consumătorului și camăta deghisată, care îmbogățește pre Ovreu, pre atunci nouli neguțătoriu dá ori și cu pre creditu spunîndu-i, că nu-i iea nimica, dar în realitate luându-i deci de procente.

Nu-i mirare dară, că dl. Boltescu la ani după plecarea lui Ionel în Franția trebui să se anunțe de cridat.

Pre locuitorii din Măgureni l'a surprins preste măsură lovirea acesta, ce atinse fa-

milia lui Boltescu, nu se reflectă însă nici unul la împrejurarea, că vina la cridarea lui Boltescu o pörtă în parte chiar ei, cari n'au mai cumpărat dela el.

Un rău nu vine nici odată singur. N'a fost destul, că cu prăvălia i-a mers rău dl. Boltescu, dar nici dela Ionel nu mai primia nici o scire. E drept, că el îi scrisese cu câteva luni mai înainte, că se întorce acasă, de atunci însă nu mai avea nici o scire despre el.

* * *

Un an eră pre sfârșit, de când Ionel nu le mai scrisese nici un șir. Boltescu și Elvira ședeau tăcuți într'o di frigurosă de iernă lângă vechiul lor camin. Eră erăși o sêră de anul nou.

„Îi aduci aminte, Elviro dragă, de când înainte de asta cu douăzeci de ani am întâlnit pre Ionel. Cât de bine eram noi situați pre atunci! Atunci imi eră greu să mai stau în prăvălie, căci durerea mă munciă. Astăzi încă m'as fi grăbit să iesu dintr'nsa, căci o durere și mai mare ca atunci m'ar fi muncit. Dar . . .”

„Nu mai continuă,” îl întrerupse cu lacrimi în ochi Elvira. „Nu mai continuă, te rog, căci faci să sângereze cele două rane a inimei mele.”

„Și macar el de ar mai fi cu noi!”

fi mai folositori decât alții, cari sunt așezați în alte oficii totu din aceeași considerare. Lucrul de căpetenie în conferiri de acestea e oficiul, era nu beneficiul, și Ordinariatele conferesc oficiile, fără ca pentru acesta să aibă cineva dreptul de a le trage la dare de samă. Așa dice dreptul. Cui nu place, schimbe-lu! Óre Măiestății Sale pôte-se face imputare, pentru că denumesc pre unu amplotat cu preterarea celorlalți? În probeze-o corespondentul „Gazetei“. La punctul b) răspunsul este, că preotul Ganga a fost pus sub acuză în urma căreia a și fost amovat din Comoriște pre basa alor două sentințe conforme ale Ven. Consistoriului din Lugos și a Consistoriului metropolitan din Blasiu. Are corespondentul „Gazetei“ curajul să dică, cumcă améndoué sentințele s'au răzimat pre „flécuri mueresci“? De ce nu susține așa ceva dlă corespondent și despre vre-o sentință adusă de vre-unu tribunal civil? Dar óre tribunalele bisericesti în ochi unu preot merită mai puțin respect, decât unu tribunal civil?

Nu e vorbă, „Gazeta“ frumos își implinesce oficiul de „organu alu forului supremu alu opiniunii publice“!

Revistă bisericescă.

Provincia mitropolitană.

Capitulul bisericeii catedrale de Gherla a suferit o pierdere dureroasă prin mórtea Reverendissimului *Demetriu Coroianu*, canonicu archidiaconu și cavaleru alu ord. Franciscu Iosif, întâmplat după unu morbu scurtu de 8 zile în 29 Decembrie 1891, în anulu 78 alu etății și 50 alu preoției.

Împreună cu Ven. Capitulu de Gherla flă jelesce pre reposatul clerulu întregu diecesanu și alu provinciei mitropolitane.

În veci amântirea lui!

Din Patrie.

Episcopulu latinu-catolicu de Rozsnyó, Dr. George Schopper, a emis o circu-

„Cu voi sunt pentru tot-deuna!“ se aude o voce străină, și unu tinéru cu o rană lungă pre față intră în lăuntru. Era Ionel. Boltescu și soția sa începura a plânge și între suspine le povestiră de starea lor.

„Nu fiți triști, scumpii mei părinți. În Viena am cetit într'unu diariu comercialu, că tata a cridat. Din banii, ce-i adunasem în Frânci, am achitat toate detoriile. Eca aci scrisorile!“ Și elă scóse vre-o cinciscri sori.

Dlă Boltescu nu credea ochilor.

„Și tu copilă rău,“ începú după o pauză dómna Elvira, „ai putut atâta amarú de timpú se nu ne scrii nici unu sirú?“

„Mă iértă, mamă dragă!“ dise Ionel.

„Cândú treceam prin Elveția în spre casă, — scii voi, câtú dorisem regiunile Elveției, — în 14 Maiú puntea, preste care trecea trenulú, se rupse, și ne rostogolirămú într'unu rú. Șapte deci și trei de persóne muriră în catastrofa acésta și preste o sută trei deci au fost rânite. Eu în cadere am fostú plesnitú puternicu preste față de unu ferú, dar multămită brațelorú mele vênjose, am scăpatú de inecare. Îndată cândú am ajunsú la țermurulú rului, am amefitú. Cândú mă tređii, mă trasportau la unu spitalú, unde a trebuitú să petrecú preste șese luni luptându-mé nu odată cu mórtea. Dar Dumneđu m'a mântuitú, m'a redatú éráși voué, pre cari vé iubescú așa de multú!“

lără cătră credincioșii și cătră preoțimea din diecesa sa, în care le dá îndrumări cu privire la ținuta, ce trebuie s'o observe în fața alegerilorú viitoare. Mgr. Schopper enumérá mai întâiú nedreptățile, ce se facú la noi bisericeii catolice, și dice între altele, că în Ungaria a ajunsú catolicismulú acolo, câtú e mai bine a fi rabbinu decâtú preotú catolicu. Spune apoi venerabilulú prelatú, ca să nu voteze catolicii pentru candidații unu partidú mai virtosu decâtú pentru alu celú-altu, de-órece tóte partidele într'o formă suntú inimice drepturilorú catolicismului, ci să-i întrebe pre candidați, dacă se obligă la apărarea drepturilorú bisericeii catolice, și să pretindă dela dínșii declarațiune în acestú sensú. — Ne bucurămú din inimă pentru acestú pasú alu episcopulu Schopper și amú dori, să-lú imiteze și celalalți episcopi, de-órece suntemú convinși, că unu partidú cu adevératú catolicu nu pôte să fie șovinistú și va trebui să ne facă dreptate și noué.

Grecia.

Archiepiscopulu catolicu de Atena, Monseniorele *Marango*, a reposatú în 21 și a fostú înmormintatú în 24 Decembrie 1891. Reposatulú a fostú celú dintăiú arhiepiscopu catolicu cu titulu de *Atena*. Guvernulu în calitatea acésta n'a voitú să-lú recunóscă, deși a întreținutú cu dínșulu relațiunile cele mai cordiale. Dovedă este înmormintarea strălucită a regretatulu arhiepiscopu, la care au luatú parte toți ministrii și corpulú diplomaticu. Acum e sperare, că va succede Vaticanulu, să ajungă la o înțelegere cu guvernulu grecescu în privința ocupării scaunulu arhiepiscopescu de Atena și mai alesú să dobândescă recunóscerea oficiósă a titulu acestuia și din partea statulu.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Partidulú liberalu a prezentatú și anulú acesta urările sale din incidentulú anulú nou ministruului-președinte Szápáry. Vorbirea de gratulare a ținutú vicepreședintele camerei Alexiu Bokross, care va fi după totă probabilitatea și președinte alú nouel camere. Conte Szápáry a accentuatú în răspunsulú său două evenimente însémuate ale anulú trecutú, anume restabilirea ecuilibrulu în finanțele țerii și încheierea convențiunilorú comerciale. A declaratú apoi contele Szápáry, că noulú parlamentú va avé să rezolveze probleme mari, între cari tóte proiectele referitoare la reforma administrației. A accentuatú apoi președintele consiliulu de ministri, că noulú parlamentú va avé să ție măsurii și pentru asigurarea veđei și a demnității parlamentare.

În 4 a l. c. améndoué case ale corporilorú legiuitoare au ținutú câte o ședință scurtă, cea din urmă din ciclulú actualú, érá în 5, adecă Marți, Maiestatea Sa Regele a disolvatú în sala de tronú a castelulu din Buda priu unu mesagiú de tronú parlamentulu actualú.

Alegerile se începú în 28 a l. c. Tóte partidele facú totú posibilulú pentru

a-și asigurá succesul. De astă-dată opoșiunile desfășurá o activitate mare. Credemú totuși a puté spune, fără a fi proféți, că noulú parlamentú nu se va deosébi multú de celú vechiú. Unii vorú dispáre, alții se vorú ivi, dară relațiunile de partidú nu se vorú schimbá, până cândú parlamentulu nu va representá populațiunea adevérată a țerii.

Frânci.

Corpulú diplomaticu acreditatú pre lângă guvernulu francesu a prezentatú și de astă-dată urările sale de „anú nou fericitú“ președintelui republicei, domnulu Carnot. În numele corpulu diplomaticu a vorbitú nunțiulu apostolicu. Presidentulu Carnot a accentuatú în răspunsulú său, că situațiunea europenă e pacnică, că Frânci doresce sincerú susținerea păcii, și a rugatú pre reprezentanții puterilorú, să asigure guvernele lorú despre aceste intențiuni ale guvernulu republicei.

Italia.

Cabinetulu di Rudini a trecutú prin o crisă parțială. Ministrulu de justiție *Ferraris* și-a datú abdicerea, care a și fostú primită. În loculú dínșulu este numitú ministrulu de agricultură *Chimirri*, érá portofoliulu ministerulu de agricultură s'a încredințatú ad interim ministrulu-președinte di Rudini. Schimbarea acésta ministerială nu este lipsită de însémnătate simptomatice. *Ferraris* érá cunoscutú ca unu omú conservativu, care a fostú declaratú, că nu va prezentá nici odată unu proiectú de lege referitorú la introducerea divorțulu. Căderea lui *Ferraris* pôte să aibă deci de urmare introducerea divorțulu în legislațiunea italiană. Acésta o speréză celú puținú dela noulú ministru fóea semioficiósă „Opinione“.

Corespondințe.

Satú-Șugatagú (Diec. Gherlei) 26 Dec. 1891.

Clarissime Domnule Redactorú!

Cu bucurie vedemú, cumcă în secululú acesta se propagă cauza cea sântă a culturai spirituale, nisuiindú fórté multú a o ridicá, a o lăți acea cultură ast-felú, câtú în binecuvntările ei să se împărtășescă într'o măsură câtú de mare popórele.

Acesta e unu documentú splendidú, cumcă nici sub presiunea cea mare a materialismulu nu s'a impetritú încă cu totulú spiritulu umanú, și nu au dispárutú încă de pre páméntu cugetele și simțemintele cele nobile; ci din contră trăescú încă acelu spiritú umanú, care simțescú chemarea sa înaltă, înainte căruia e deschisă eternitatea cu frumșetele ei în mărirea și strălucirea cea nespúș de mare.

Însă durere, nisuița asta frumoasă are și pre contrariu sêi, cari voescú a întunecá spiritulu creștinescu și evlaviosú.

Cine nu vede, cumcă acei contrari voescú a rumpe cu credința, supunédu-se acelei opiniunii sinistre, că sufletulu omulu cu atátú mai liberú își pôte desvoltá puterea și activitatea sa spirituală, în urmare cu atátú mai bine se pôte ridicá și perfecționá, cu câtú mai înadinsú se scóte de sub domnia infalibilă a bisericeii, care pottesce cu totú dreptulú, ca închiaturele credinței să se păstreze neștirbate.

Cei ce urmăză pre calea acésta, nu-și aducă aminte, că prin acésta se depărtéză dela isvorul celú inaf curatú și bogatú alú culturei, și pășescú pre o carieră, care nu-í va duce la scopulú doritú.

Nu va negá nimení, că mama culturei de acum e creștinátatea, cumcă cultura prin creștinátate s'a crescutú și ridicatú, și cumcă dacă dintr'insa s'ar scóte spiritulú celú creștinescú, culturá nu ar mai fi, cum nu póte fi omú viú fără de sufletú.

Celú ce se indoesce despre acésta, să mediteze numai puținú și să-și aducă aminte, până unde ar cádé omenimea, dacă din inima ei s'ar șterge cu totulú adevérurile, cari le-a plántatú și le vestesco biserica creștiná; adevérurile despre Dumneđeú, despre lume, despre omú, despre íubirea deaprópelui și despre obligáțiunile unuia cátră celaltú; cu unú cuvintú dacă aceste adevéruri nu ar mai avé locú în inima omului, óre nu s'ar iví îndatá întunecimea și sélbátécimea, și óre nu ar fi sórtea omului mai tristá decâtú cum a fostú înaintea venirii Domnului nostru Isusú Christosú, cândú încá nu s'a ivitú lumina, care luminezá pre totú omulú, ce vine în lume?

E lucru greșitú, că religiunea se póte înlocuí cu filosofia.

Durere acésta începú a o crede și unii dintre cárturarii nostri.

Filosofia lipsitá de basa și spriginulú religiunii a fostú tot-deuna unú pruncú nematurú, care se aruncá ici și colé de vintulú opiniunilorú contrare.

Filosofia încá nu a înayutitú omenimea nici cu unú adevérú stabilú și salutarú; lucrurile ei suntú nisce ruine minunate, cari arétá neputința ei.

Și totuși dinsa ar voi a înlocuí religiunea, acéstá instituțiune dumneđească, care după atátea viscole, persecutári și atacurí deja de dóuș mii de aní a probatú cu mărire și strălucire originea sa dumneđească, și care a străformatú lumea.

Spiritulú celú mántuitorú alú religiunii și tária cea mare și neînvingibilá a adevérurilorú ei a ímpráștiatú superștițiunile págánilorú, a sfárfimatú pusilanimitatea Evreilorú, a rușinatú schisma, a învinsú tiránia, a sdrobotitú lanțurile scláviei, a ridicatú muierea cea dejositá, a sánțitú familia, — a datú auctoritate potestáții, sánțenie legii și fundamentú nesurpatú societáții.

Religiunea cu lumina ei ceréscá a luminatú sciințele, a nobilitatú inimile, a desvoltatú simțemintele cele mai nobile, ér virtúțile le-a ridicatú până la sánțenie.

Aievea roșimú, de câte ori ne aducemú aminte, că acéstá religiune e aceea, care se atacá în adevérurile ei eterne, în auctoritatea ei dumneđească, și încá în numele culturei.

Óre nu e acésta nebulia cea mai mare, nu e cutezanța cea mai urtá, ce numai póte să fie?

Se díce, că nu se atacá religiunea, ci acea auctoritate bisericéscá, care voesce a susținé religiunea și a o întári pentru tot-deuna.

O, ei nu atacá religiunea, ci pre preoți și pre episcopi, cari susținú religiunea!

Se díce, că cultura se plécá și adí înaintea moralului minunatú alú creștinismului, dar nu-í trebuie auctoritatea infalibilá a bisericei, că acésta împedecá desvoltarea liberá a spiritului, și voesce, ca și în véculú alú 19-lea să cugetámú și să simțimú ca stră-

moșii nostri în evulú de mijlocú și mai înainte.

Unde ne-ar conduce acésta?

Ínsá acéstá deosebire e ficțiune și n'are nici o basá.

Íncá n'a fostú religiune, care să nu fie avutú dogmele sale, ér religiunea, care nu se baséză pre auctoritate dumneđească, e neputincióasă și nestátornicá.

Religiunea trebuie să domnescá preste spirite libere, trebuie să cuceréscá mintea, trebuie să ținá în puterea sa inimile, voinței trebuie să-í arete calea și să-í ajute.

Religiunea, care nu póte face acestea, nu-í religiune.

Să fimú convinși, îndatá ce religiunea va abdice de auctoritatea sa dumneđească și ar lásá dogmele sale, ar fi chiar așa de neputincióasă ca și filosofia continuú schimbációasă.

Creștinismulú a învinsú lumea prin străplántarea dogmelorú sale și prin asta a mijlocitú schimbarea aceea minunatá spiritualá, carea lumea a admirat'ó tot-deuna și o va admirá în večí.

Omenimea a avutú și va avé lipsá tot-deuna de învătători, fără de a cărorú conducere nu póte face nici unú pasú sigurú; încá și în agendele de tóte dílele avemú lipsá de instructori.

Cu atátú mai înadinsá avemú lipsá de auctoritate și de credință în tóte ramurile sciințelorú; — și aceste nici decâtú nu împedecá desvoltarea, ci fără dínsele nici că ne-am puté mișcá.

În desvoltarea nóstrá nu ne împedecá calea arétatá de bisericá.

Nici îndoirea continuá, nici negarea adevérurilorú creștinesci suntú spre folosulú culturei și spre dauna cea mai mare a ei. Íntrebați consciința vóstrá și večí esperiá, că și acele vè spunú totú aceste.

Dreptú aceea am salutatú cu adâncá bucurie scumpa nóstrá fée „Unirea“, care și-a propusú a se luptá în contra acelei direcțiunii false, prin care se conduce astáđi cultura, ér de altá parte nisuesce a láđi cultura adevératá creștinescá în spiritulú credinței și după învătăturele bisericei catolice.

Dacă cândva, acum putemú díce, că de o fée ca „Unirea“ amú avutú mare lipsá.

Dea bunulú Dumneđeú, că după anulú întâiú atátú de splendidú și spre indestulirea generalá finitú, să urmeze mulți aní, și să ajungemú câtú de curéndú, ca „Unirea“ să fie fée cotidianá.

Cu stimá **Titú Budú.**

Convocare.

Alegătorii románi din cerculú electoralú alú Aiudului suntú convocați la conferința electoralá, ce se va ținé Joi în 14 Ianuariú n. a. e. la 3 óre d. a. în localulú casei de păstrare „Patria“ din opidulú Bláșii.

Obiectele conferinței suntú:

1. Alegerea alorú doi delegați pentru conferința generalá a alegătorilorú románi, ce se va ținé în Sibii.

2. Consultare asupra ținutei nóstre politice.

Bláșii în 7 Ianuariú 1892.

Ioanú M. Moldovanú.

Noutáți.

Escolența Sa I. P. D. Mitropolitú a celebratú în díua nascerii D. N. I. Christosú s. Liturgie, fiindú încunjuratú de membrii Ven. Capitulú și a preoțiimeí gremiale. După s. Evangelie Esc. Sa a rostitú o vorbire însufletóre despre efectele íntupárii și despre dertorințele nóstre față cu Domnulú Christosú.

Mișcări electorale. Conferința generalá a alegătorilorú románi va fi conchematá la Sibii probabilú pre 21 a. l. c. Deja în cele mai multe cercuri electorale s'au făcutú dispoziții pentru alegerea delegaților. Ar fi de doritú ca tóte cercurile electorale să alégá delegați destoinici, pentru că desbaterile conferinței proxime din Sibii vorú fi de fórte mare importanță. — Conferința alegătorilorú din comitatulú Bistriță-Náséudú este convocată pre 12 Ianuariú în Bistrița.

Denumire. Dlú *Victorú Anceanú*, absolventú în drepturi, a fostú numitú practicantú cu diurná la tabla regéscá din Clușid.

La fondulú „Petru Solomonú“ — cândva profesorú preparandialú în Bláșii au mai încursú prin colecta dlui *Georgiú Maiorú* învătătorii diriginte în Reghinú, dela P. T. dní: *Petru Uilácanú* prot. gr. cat. în Reghinú 2 fl., *Patriciú Barbú* avocatú în Reghinú 3 fl., *Severú Barbú* comptabilú în Reghinú 50 cr., *Demetriú Popú* învătătorii în Fărágáú 50 cr., *Ioanú Petrovanú* învătătorú pens. în Socolú 50 cr., *Georgiú Maiorú* învătătorú diríg. în Reghinú 50 cr., *Teresia Maiorú* în Reghinú 50 cr., *Ioanú Rațú* pantofarú în Reghinú 50 cr., *Augustinú S. Maiorú* elevú în Reghinú 20 cr. în sumá de 8 fl. 20 cr. Cárora prin acésta li-se esprimá mulțámítá publicá. — Până acuma au încursú 141 fl. 70 cr., cari se aflá depuși la institutulú economicú „Patria“. — Bláșii în 20 Dec. 1891. *G. Munteanú*, directorú preparandialú.

Instalare de comite supremú. Noulú comite supremú alú Těrnavei micé *Sándor János* a fostú instalatú sěrbátorește în 29 Decembre 1891 în D.-S.-Mártinú. După depunerea jurámintului a urmatú vorbirea-programá a noulú comite supremú, care a promisú dreptate și imparțialitate față cu toți locuitorii comitatului. În numele Románilorú, cari forméză majoritatea locuitorilorú din comitatú a vorbitú avocatulú *Vasile Zehanú*, dândú expresiune dorințelorú legitime și juste ale Románilorú, și asigurándú pre noulú comite, că Románii íi vorú dá totú sprijinulú posibilú, dacă vorú fi tractați cu dreptate. După adunare a urmatú banchetú, la care s'au rostitú, mai alesú cátră sfársitú, fórte multe toaste.

În contra întârzierilorú de trenú. Directorulú generalú alú căilorú ferate de statú ungare a emisú unú ordinú fórte severú cu scopulú, ca să puná odatá capetú întârzierilorú celorú multe de trenuri, cari de unú timpú în cóce s'au făcutú de tóte dílele. În íntělesulú acestei ordináțiuni șefii de stațiune vorú avé a se íngrijí, ca trenurile să nu petrecá pre la stațiuni mai multú decâtú le este prescriusú, și mai bine să scurteze timpulú de petrecere în stațiuni mai însēmbrate, decâtú să întârđie. Amploiații, cari vorú fi aflați vinovați, vorú fi pedepsiți cu tórá rigórea.

† **Ministrulú de statú Jacobs.** Catolicii din Belgia au trebuitú să suferé și ei o greu perdere prin mórtea ilustrului cetățenú *Jacobs*. Mórtea a rápitú pre acestú mare bárbárú în etate numai de 54 aní. *Jacobs* a fostú celú mai ilustru reprezentantú alú partidei catolice din Belgia. În etate de 27 aní l'au alesú cetățenii lui din Antwerpen de deputatú, și dela acélú momintú *Jacobs* prin erudițiunea și oratoria sa neajunsá a fostú gróza liberalilorú, cari nu puteau să stea în față cu sdrobotórele lui cuvinte. La anulú 1876 *Jacobs* a fostú ministru de agriculturá, la 1884 ministru de instrucțiune. Ímpreună cu catolicii Belgii și cu familia regalá ílu jelescú pre adurnitulú Pontificele Romei și catolicii din lumea íntregá.

† **Carolú Kerkapoly**, profesorú de universitate în Budapesta, a reposatú la 31 Dec. a. tr. în etate de 67 de aní. În anii 1870—3 elú a făcutú parte din ministerulú *Lonyai*, ca ministru de finanțe.

Defraudare. Cassarulú dela prima cassá de păstrare din Budapesta (*Pesti hazai első takarékpénztár*) *Piufsch Lajos* s'a sinucisú în villa sa din Vațú. Fácěndu-se scontrarea casei s'a constatatú o defraudare de unú milionú 68.985 floreni. Este de însēmnatú, că *Piufsch* a fostú și condirectorú alú teatrului popularú din Budapesta. Étá cheia care espicá sinuciderea.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Literatura bisericească și scolastică sub guvernul Escelenței Sale Mitropolitului Vancea.

(Fine).

Să trecem acum la literatura curată scolastică. Aci începem mai întâi cu manualele de religie pentru școlile medii. Pentru clasele medii inferioare există deja încă de sub Episcopul Bobu un catehism voluminos tipărit, și de mai târziu o istorie biblică, era pentru cele mai superioare Ioan Pamfiliu, fost canonic în Blăși, încă pre timpul, când funcționase ca protopop în Cluș, edase un manual tipărit de religie apologetico-dogmatică pentru tinerimea noastră dela gimnaziile din Cluș. Întăile manuale de religie pentru clasele superioare ale școlilor medii, cari fură introduse aproape pre la toate institutele noastre medii, au fost: „Principiile generale” și „Principiile speciale ale religiei creștine” de Dr. Ioan Rațiu. Cel dintăiu a apărut deja în a doua ediție îndreptată. Curând după aceea a urmat: „Elemente de istoria bisericească universală și particulară a Românilor”, de Dr. Alesandru Grama, și apoi „Compendiul istoriei universale a bisericii catolice” de Dr. Victor Szmi-gelski, în care istoria bisericii românești a trebuit să fie omisă, fiind că guvernul n'a voit să sufere în cea dintăiu nimic din istoria Românilor. Totu ca manualul pentru clasele superioare ale școlilor medii fură edate și „Principiile etice ale religiei creștine” de Dr. Alesandru Grama și „Introduciunea Sântei Scripturi” de acela-și, asemenea, „Catehismul pentru gimnaziul inferior” de Simeon Micu și „Istoria biblică mare” de Gavrilă Popu, edițiunea a treia deja. Ast-felul astădi putem să dicem, că pentru propunerea religiei în gimnaziile avem deja toate manualele de lipsă afară de o liturgică scurtă, de care ar mai fi lipsă.

Ce privește însă celelalte discipline din gimnaziile, premitându, cumcă aproape pentru toate s'au edat în Blăși în timpul mai nou manuale acomodate, amintim pentru informațiunea publicului, că nu puține din manualele aceste sunt traduceri mai cu samă din limba magiară. Lucrul acesta însă nu provine de acolo, că doră profesorii nostri nu ar fi fost capabili și de a produce opuri originale. Ci cauza lui zace în împrejurarea, că manualele pentru școlile medii trebuiesc de presente să fie aprobate de Ministerul de culte și instrucțiune. Ministrul însă nu aprobă bucuros manuale originale și nici chiar manuale traduse din limba germană. De unde un autor, care ar eda un manual român original, se espune pericolului de a nu-și vedea cartea aprobată de înaltul Ministeru, și prin urmare de a spesa înzădarul banii cu tipărirea ei, cu să nu mai dicem nimic și de osteneala zădarnică.

Vomă luă acum studiile gimnaziale pre rind. Ce se ține mai întâi de limba latină, profesorii nostri nu pot să edea classicii latini cu note și esplicări române, căci guvernul nu le-ar suferi în școlă, după ce a mers deja așa departe, cătu nici edițiunii cu esplicări și note germane încă nu mai suferă. Pentru aceea activitatea profesorilor nostri trebuie să se restrângă mai mult la gramatică, lecționare și cărți de exercițiu pentru limba latină. Ast-felul la 1882 a fost edat un „Lecționariu latin” după Schinagl, la 1885 „Exerciții pentru I. cl. gimn.” de profesorul A. Viciu, aprobate și de Ministerul de culte, era de presente se află sub tipariu „Sintactica limbii latine” de profesorul Octaviu Bonfiniu, după ce cea veche de Cipariu s'a pertecut și fără de aceea era pentru gimnaziu și prea erudită și subtilă. Mare lipsă a fost și de un dicționar latin-român și român-latin, căci tinerimea în mare parte la traduceri din și în latină cu nu puțină întârziare a progresului trebuie să se folosească cu dicționare străine. Această lipsă adencu simțită are s'o implinescă „Dicio-

narul portativ” de profesorul Alexiu Viciu, care chiar acum se află sub presă. Era monografie din literatura latină a publicat profesorul Groze în „Foi'a scolastica” dela 1883—1886 incl. redigată de profesorul Ioan Germanu.

Ce se ține de limba greacă, profesorul I. Germanu încă de mult are în manuscris aprobat manualul de gramatica greacă. Pote că din cauza speselor nu s'a putut tipări până acum.

Pentru limba română se folosesc ca manual și astădi gramatica lui T. Cipariu, pre carea profesorul Sisvestru Nestor o a edat a șesa ora. Pre lângă aceea profesorul Alesiu Viciu a edat „Legendariu român pentru clasa V și VI gimn.” aprobat și de Ministerul de culte, și sperăm, că-l va eda și pentru a VII și VIII; era profesorul dela preparandie Ioan F. Negruț a edat „Stilistica”, care se folosesc ca manual și în gimnaziu și la preparandie.

Pentru limba germană profesorul Silvestru Nestor a edat „Gramatica limbii germane”.

Ce privește istoria și geografia, profesorul N. Popescu a edat „Manual de geografie pentru cl. II. gimnazială și preparandie”, profesorul Aron Deacu „Geografia politică”, aprobată din partea Ministerului, profesorul Silvestru Nestor a scris „Geografia topică și naturală a Ungariei”, aprobată de Ministeriu, după aceea „Geografia fizică” pentru clasa a treia gimnazială după Dr. Schmidt; fostul profesor, de presente protopop în Murăș-Uiora, Benjamin Popu a scris „Istoria Transilvaniei și a țerilor din jur”, era pentru clasa a VIII fu tradusă de mai mult „Istoria pragmatică a Ungariei” de Dr. Fr. Ribary. Mai lipsesc încă manualul tipărit pentru istoria universală, căci cel de Pütz tradus de Meșota este prea voluminos, er în gimnaziul inferior un manual pentru istoria patriei.

Pentru aritmetică și geometrie fostul profesor, de presente capelan castrenșu Georgiu Vlassa a edat „Manual de aritmetică pentru clasa I și II gimn.” și „Geometria pentru clasele inferioare” după F. Moçnik; fostul profesor, de presente parochiu în Grebeniș Ioan Mărculeț a edat după Moçnik „Manual de aritmetică pentru gimnaziul inferior p. II”, era canonicul Iosif Hossu a edat după Fodor—Wagner „Geometria desemnativă și constructivă” și „Stereometria desemnativă” în patru tomuri pentru cele dintăiu patru clase ale școlilor medii. Mai restă încă Manualul de Algebră și Geometria pentru clasele superioare.

Pentru științele naturale profesorul Alesandru Uilăcanu a edat „Mineralogia” și „Botanica” după S. Roth, amândouă aprobate de cătră Ministeriu, era canonicul Hossu laolaltă cu profesorul Emiliu Viciu au edat după Dr. Abt „Fizica” pentru clasele superioare.

Nu cu mai puțin zel au lucrat și profesorii dela preparandie și norme. Ast-felul fostul profesor Ștefan cândva Popu a edat „Măsurile metrice” și „Economia”, care se folosesc și astădi ca manual în seminariu și preparandie; fostul profesor Petru cândva Solomon laolaltă cu Georgiu Munteanu, directorul preparandiei au edat „Pedagogia”, care asemenea se folosesc ca manual în seminariu și la preparandie.

Pre lângă aceea manualele de religie, istorie naturală, fizică și altele pentru școlile noastre populare le-au scris totu numai profesorii dela institutele de învățămintu din Blăși.

Pentru progresul economic alu poporului nostru timp de mai mult ani a apărut în Blăși foaia „Economulu” redigată de repausatul profesor Ștefan Popu, era pentru trebuințele scolastice asemenea a apărut timp de mai mult ani „Foi'a scolastica” redigată mai întâi de amintitul Ștefan Popu, după aceea de profesorii Ioan M. Moldovanu, canonicu, Ioan Germanu și

Alesandru Uilăcanu pre rind, la care asemenea în măsura cea mai mare au lucrat profesorii din Blăși.

Recapitulându încă odată cele dișe până aci, credem, că nu vom esagera, nici nu vom greși, da că vom susține, că nici un altu centru culturalu din patrie nu pote arăta un asemenea progresu literar-didactic ca Blășiu.

Sărmana Dolores.

Istorie Andalusiană de Fernan Caballero.

(Continuare.)

Părintele Nolasco era nițel și surd, și din pricina acesta neînțelegându, adese ce i-se dicea, da răspunsuri nenimerite. Elu mai era și omul, care se mânia forte cu greu, dar pentru aceea nu era lipsit nici elu de o doșă destul de bună de astuție.

Ce privește esteriorul părintelui Nolasco, elu era ca și figurele de cauciucu, pre cari le poți întinde, cum vrei. Capulu lui era lungăreț și subțire; lungu îi era apoi nasulu, lungă bărbia, lungi dinții, lungi brațele și mâinile, lungi picioarele și tălpile. De pre timpul, de cându părăsise mănăstirea, — multămită marinimosității unui filantropu sositu din America cu numele Don Marcelino Forro, — purta nisce vesminte din o materie neagră, cari din pricina vechimii și a perierii dese din partea trezei sale găzdoe începură a-și perde din frumșetă. Și deși părintele Nolasco avea mai mult de cătu 60 de ani, era încă forte vioiu în mișcările sale, și multămită în linea primă moderățiunii și simplității sale în alegerea mâncărilor avea o sănătate de invidiatu. Micile conturbări în sănătate, ce i-se întâmplă și lui ca și altora, le vindecă cu o beutură, ce o numia tea.

Sora binefăcătorulu lui, Dona Braulia Forro, îi mai da în fiesce care lună câte doi funți de șocolada în preț de șapte până optu reali. Din șocolada acesta și din unelele feluțe de pâne își pregătia elu dejunulu de toate zilele. Vărulu lui, bogatul Gil Pinones, se ingrighia, să aibă tot-deuna mazerea trebuincioasă, și asta ca plată, pentru că îi învăța copilulu la servițiu dumeșcescu. Și mazerea acesta plus câte o bucată de carne, ce i-o trimitea mașinistulu dela fereștră, pentru că-i mai scria câte o epistolă, formaș amăduiu lui, amădu, care în 365 zile era totu acela-și, și din care îi rămăneau încă două porțiuni, una pentru cină, er alta spre a o da veduvei de mărinariu, carea ședea într'o curte cu elu.

Apoi părintele Nolasco tutuia pre toți omenii véculu nostru celu luminat, cu cari convenia. Și cându într'o di a intitulat așa pre un medicu tineru și a fostu făcutu atentu de acela, că libertatea, ce și-o lea părintele, vine în conflictu cu demnitatea omenescă, elu îi dișe:

„Ce mi-te înțelepțesci cu demnitatea omenescă? Ține-ți mai bine gura! Ori ce gândesci, că dacă pre patronulu meu, pre sântulu Franciscu, îl tutuescu în rugăciunile mele, pre tine te voi agrăi per „stimulate domnule”? Ha, ha, ha! Mergi de vindecă frigurile, și nu te apuca, să mă înveți pre mine bună cuviință. Ori dor ai pofti, să începu a studiă acum datinele moderne? Nu-ți trecă prin minte! Așa ceva e o pâne prea virtosă pentru dințu mei. Mai priceputu?”

Acela însă, cu care părintele Nolasco purta bătae neîntreruptă, era fiulu veduvei,

unul copil de 12 ani, plăcut, frumos și foarte vial, care voia în contra voinței mamei sale să se facă marinariu. Această femeie tremurâ chiar și la cugetul, că copilul va avea să plece era pre marea, în ale cărei valuri își aflase mărtașa ei. Spre a-l feri dar de primejdia aceasta, ea se rugase de ajutorul părintelui Nolasco. Tote încercările de a-l abate pre copil de la planurile lui, erau zadarnice. Căci cu câtă bunul călugăr glorifică preferința, ce o au plăcerile unei vieți pacifice, și traiul de pre uscată față cu cel de pre mare, cu atâtă mai multă fantasă aventuriosul copil despre plăcerile unei vieți de pre mare și despre călătoriile depărtate pre nesigurele valuri. Și chiar pentru ca să-și răsbune asupra copilului pentru îndărătnicia lui, părintele îi puse porecla de Montevideo, căci pentru copil cetatea aceasta era punctul cel mai extrem, ce avea să-l ajungă călătorind în lume, întocmai cum pentru cei mai mulți oameni o călătorie la America ar fi cea mai depărtată călătorie, ce ar pute-o face pre mare.

„Veți vedea, că n'ai să călătorești pre mare,” zicea călugărul.

„Și pentru ce nu, Senore?” întrebă Tomasillo ridicându-se vesel și blând, un risu propriu lui și surorii sale, în care era amestecată bucuria și blândețea, întocmai cum în rațele sôrelui se mestecă spendore și căldură.

„N'ai să mergi, căci marea e unu inimic al omului. M'ai înțelesu? N'ai să mergi, pentru că tatăl tău a murit pre mare și chiar pentru aceea nici nu poți pricepe, ce capu sêcu ai tu, de totuși doresci viața de marinariu.”

„Și tatăl vostru, părinte Nolasco,” întrebă Tomasillo, „unde a murit?”

„Acela a repausat cu totul liniștit și pacinic în patul său.”

„Ei, dar cum de mai cutezați să dormiți dar în pat?” replică copilul.

„Nu-mi mai începe cu flăcări de-a tale! Tu scii foarte bine, că din dege, cari merg pre mare, nouă se înecă în flăcări etății și mor fără de a se fi mărturisit și fără de a li-se erta păcatele. Și-apoi chiar tu, care ești așa de rău și neascultător, tu de bună seamă te vei nenoroci. Și s'o scii, că schimbându scutul cu marea faci unu rău cu mult mai mare, decât dacă ai perde pentru tot-deuna marea. Și ț-o spună asta în interesul tău, dar mai cu seamă în interesul sêrmanei tale mame, care te iubesc, și alii carei scut și sprijină la bătrânețe ai să-i fi tu.”

„Ei bine, de ce să mă apucă dară? Ori dór pretindeți, să mă leașă era ca astă primăvară pre arătorele unchiașului Mateo, ca să spariți vrăbiile?”

„De ce nu? Ce ostensă ați tu în aceea?”

„Nici o ostensă aievea, și chiar pentru aceea nu-mi place lucrul acesta. Eu iubesc numai greutatea, munca și pericolul.”

„Taci, hodorogă! Celu ce cercă pericolul, îl află. Dacă nu-ți place la unchiașul Mateo, am vorbit cu vărul meu, cu Gil Pinuones, și elu te va lua să-ți păzesc porcii.”

„Chiar asta-mi mai lipsia. Ce am eu să-ți păzesc porcii lui Gil Pinuones? Păzescă-și, dacă-i trêbuesc!”

„Cu alte cuvinte tu nu vrei să lucri, ștregariule. Nu vrei, să se facă din tine unu om aședat, și să fii sprijina mamei tale. Ce? Vorbesce!”

„Din contră, părinte, din contră! Aceea stă odată, că n'am să mă fac unu perdevără și să-mi petrecă timpul pre acasă ca unu melcu. Dacă o fi să mor, nu-mi pasă. . . . Aceea însă n'o voi suferi odată cu capul, ca cineva să-mi dică: Etă unu prostalău din Rota!”

„Veți vedea dar, dragul meu Montevideo, că cu toate acestea veți avea să te duci la vărul Gil Pinuones. Chiar eu însu-mi am să te duc până acolo, și dacă veți fugi, te voi prinde și te voi duce înapoi de ureche. Însemnă-ți-o! . . . Că dóră n'am umblat eu atăta timp în zădar încoco și încolo, numai ca să te pot căpăta! Căci ce crezi? nu-i lucru ușor, să ajungă cineva păzitoriu de porci la bogatul meu văr Gil Pinuones. Nici o vorbă mai mult! Chiar de mâine înainte ai să-ți ocupi locul!”

În ziua următoare Tomasillo fugi pre bordul unei năi, de unde n'a putut mai mult nimeni să-l aducă. Și fiind că era foarte diligent și isteț, plăcu tuturor, dar mai cu samă căpitanului, care după scurtă timp îl numi quarteron, titlu, ce o capeta învătăreii de marină, după ce li-se gata timpul de învățatură, și cândă apoi primesc și o parte din plata unui marinariu.

„Tu ești asemenea cucuruzului de brad,” îi zise părintele Nolasco lui Tomasillo, cândă veni întâia dată acasă, „totu bați la elu, până te urăsc, și-apoi pre urmă și celu dintăi grăunțu, ce ese dintr'insul, îți sare în ochi.”

„Sciți ce, părinte, cum zice proverbiul, suntă trei lucruri, cari fac pre unu om: esperința, marea și curtea regelui.”

(Va urmă.)

O cunună neveștețită pre mormintul lui Freppel.

Amă amintit în numărul trecut al foii noastre pierderea ireparabilă, ce a îndurat-o biserica francesă prin mărtașa celebrului episcop de Angers, Charles E. Freppel. În 29 Decembre a fost înmormintat regretatul Prelat în prezența alor 1000 de preoți și aproape 100,000 de oameni. Nu scimă, fostă acoperită cosciugul marelui mortu cu cunună sa; o cunună însă de sigură le va fi întrecut pre toate, înțelegem cununa aceea admirabilă, ce a împletit-o în onorea repausatului contele Albert de Mun într-o epistolă, ce i-a adresat-o secretarului episcopului Freppel. Etă o parte din acea epistolă:

„Nu e cu puțință a măsura într-o singură și pierderea, ce am suferit-o; numai pre încetul o vom pute cuprinde, în măsura aceea, în care se vor ivi erăși cestiunile acele, în cari eram dedați a ne încrede în dînsul, învătătu celu pururea prompt și pregătit la luptă. Nu vorbesc numai despre cestiunile religiose: elu era în curentu cu toate celealalte cestiuni, și încă nu numai superficial, ci chiar fundamental.”

Elu era unu spirit universal, care pre lângă o agerime întru adevăr extraordinar a minții mai dispunea și de o siguranță neîndătinată a memoriei; elu scia aproape toate și se și nisula a scii toate. Mergendu într-o și la dînsul, ca să-l consulte referitor la unu amandamentu, ce voiam să-l fac la o lege școlară, care era sub dezbateri, îl află încunjurat cu o mulțime de opuri, cari tractau despre întărirea fortificațiilor, și în timp de două ore întregi me întrețin du despre acestu obiectu, vorbindu-mi cu siguranța unui matematic și cu patriotismul unui soldat despre deosebitele sisteme și metode.

Cu altă ocașie l'am întrebat, cu ce

studiu se ocupă pre lângă afacerile sale îndătinat. Răspunsul a fost, că chiar acum voesc să se apuce de demonstrarea postulatului Euclidian, de-orece e rușine pentru știință a nu fi stătorită încă această cestiune. Pre tribuna parlamentară întocmai ca și în conversațiunile private îl ascultam vorbindu cu adevărată măestrie despre toate materiile posibile; în dreptul canonic întocmai ca și în celu civil, în științele juridice întocmai ca și în celealalte ramuri ale științelor era într-o formă acasă. De câte ori ne-a uitit cu ocașie dezbaterilor referitoare la politica colonială prin cunoscințele sale perfecte geografice și prin recitarea fără greșelă a numirilor celor mai barbare de pre marea indică și chineză. Și câtă se potențază admirățiunea noastră, dacă vom cugeta, că acestu orator parlamentar, care luă parte la toate dezbaterile, și avea în dărptul său o activitate literară și profesorală teologică de 20 de ani, care singur ar fi fost de ajuns pentru a-i asigura unu nume neperitoru, mai avea să porțe și grijile unei diecese, a cărei guvernare n'o lăsa din mână nici pre unu singur moment!

Și totuși aceste suntă numai o parte, numai o față a acestui caracter mare. Ceea ce-l ridică pre Mgr. Freppel în ochii catolicilor și ceea ce-i asigură recunoștința și alipirea entusiastică a tuturor și mai ales a Clerului ruralu, era devotamentul nemărginit și zelul înflăcărat pentru cauza și pentru apărarea bisericeii. În cei din urmă dege ani, în cari s'a îndeplinit opera tristă de persecuțiune bisericească, elu neîntrerupt a fost la pândă luptându-se fără temă pentru fiesce care positie, și stându la pândă a și murit.

La capetul ședințelor triste din 11 și 12 Decembre, cândă îl vedeam obosit și suferitoru, purtându în față chipul morții, și cu toate aceste pregătindu-se la vorbire, îi zisei, să nu se ostenscă; nu voi uită nici odată tonul acela pătunsu de conștiința detorinței sale, cu care mi-a răspuns: „Trebuie să vorbesc cu toate acestea, trebuie să rotesc vorbirea asta; o detoresc bisericeii și clerului!” Cătră altul, care asemenea îi vorbise despre starea sănătății și despre sfaturile medicilor, a disu pășindu spre tribună: „Fără îndoie la vorbirea me va obosi foarte, dar trebuie să fie, și dacă în opt zile ar trebui să mor.” Asta s'a întâmplat în 12 Decembre; în 22 era deja unu cadavru. Încă și în 17 Decembre a fost la locul său; surprinsu de unu proiectu de lege referitor la comptabilitatea bisericească, a aflat încă atăta putere, ca să vorbescă. Acesta a fost cea din urmă învățatură, ce ne-a dat-o, și chiar prin asta, mai mult încă decât prin elocința, știința și dialectica sa neîntrecută, a fost și va rămâne elu mare. Elu era preot și episcop în totă puterea cuvintului: Ecce sacerdos magnus!

Nu-i lipsia lui nici alte virtuți, cari erau cunoscute de toți, și altele, cari erau necunoscute de lume. Ar trebui întrebați pre cei mai mici și umiliți; ei ar pute să descopere taina acesta. În ziua morții sale am auzit pre șerbitorii parlamentului, cum imi vorbeau despre dînsul și mi-au împărtășit multe lucruri, cari nu-mi este iertat a le spune, despre cari însă pot să spun, că dovedesc mai strălucit decât ori ce bunăta de inimă și iubirea cătră de-apropele a repausatului prelat.

Etă cine a fost Freppel. A fost preot mare. Elu a fost și alu nostru. Durerea Francesilor este și durerea noastră. — Dumneșă să-l odihnescă între Sântii Săi!

Avisu literar.

Rogu pre Onorații Frați Preoți, cari ar dori a-și procura „Catechismul romanu”, ca să se îndrepte cu comanda la subscribul în Năsăud (Naszód) unde m'am aședat strămutându-mi domiciliul dela Gherla.

Dr. Ioan Popu.

Economie.

O condițiune neincunjurată la dezvoltarea plântelor din oluri este, să muiăm din când în când cu ajutorul unui lemnuț ascuțit pământul din oluri. Pentru-că în urma udatului desu pământul se întărește ast-fel, câtă nu mai poate străbate la rădăcinile plântelor nici apă nici aer. Era fără apă și aer plântele nu pot prospera.

Nuci rănede. Iarna se întâmplă adeseori, că nucile se rănedeșcă și ast-fel nu se pot folosi. Rănedeșca aceasta o putem împiedeca foarte ușor. Punem nucile în lapte călduț și le lăsăm acolo două zile, apoi le scotem și le uscăm. Putem să folosim în loc de lapte și apă sărată încălzită; în cazul acesta însă trebuie să lăsăm nucile în apă vre-o 5—6 zile. Nucile tractate în chipul acesta își vor conserva gustul natural, ér dacă au avut gustu rău, îl perd.

Societatea pre acții pentru fabricarea de celuloză în Brașov și-a ținut adunarea sa generală în Pesta în 29 Decembrie 1891. Au fost reprezentate 8357 acții. Bilanțul anului 1890—1891 dovedește o pierdere de 268.847 fl. 77 cr., la care adăugându-se pierderile din anul 1889—90 de 82.955 fl. 62 cr., rezultă o pierdere totală de 351.803 fl. 39 cr. Raportul dă locu sperării, că pe viitor se vor pute evita asemenea pierderi. La propunerea direcțiunii adunarea generală a decisu reducerea capitalului fundațional la 500.000 fl.

Esportul nostru de cucuruz. În timpul din urmă s'a putut observa, că esportul cucuruzului nostru în Germania crește tot mai mult. Trenurile abia pot să transporte cantitățile cele mari de cucuruz cumpărate de neguțătorii germani. Cucuruzul își află piața mai ales în Silesia prusiană și în jurul Berlinului, unde locuitorii îl folosesc la facerea pâinii, amestecându făina de cucuruz cu făina de grâu și de secară. În luna trecută au fost esportate pentru piețele Germaniei 245 mii de măși metriche, cantitate, la care asemenea încă până aci nu s'a fost esportat delă noi în Germania. Acum în urma reducerilor de taxe esportul de cucuruz are să fie și mai mare și după totă probabilitatea își va ajunge culmea la primăvară. Economii nostri deci să fie cu grige

și să nu-și vîndă cu prețuri neînsemnate depozitele lor de bucate și în special de cucuruz.

Se céroă cucuruz și cartofi! Reuniunea economică regnicolară a adresat tuturor economilor din țară o provocare, în care le face cunoscut, că la primăvară va fi lipsă mare de cartofi și de cucuruz nu numai pentru esport ci și pentru mai multe părți ale țării, în care nu s'au făcut nici crumpele nici cucuruzul. Reuniunea rógă pre economii, cari au depozite de cucuruz sau de crumpe, să însciinteze despre acesta în interesul lor binepricupuț reuniunea, spunendu în ce lună, cu ce prețuri și la care stație de căi ferate voiesc să pună la dispoziție depozitul lor, precum și cantitatea de care dispun. Epistolele sunt a se adresa la: *Országos gazdasági egyesület. — Budapest. Köztelek.*

Revista comercială a săptămânei.

Timpul în decursul săptămânei trecute în cele mai multe părți ale țării a fost môle și umed. Ninsorile au fost urmate de plo. Economii dicu, că timpul acesta ar fi favoritor pentru séménături. În unele părți însă e zăpadă și frig mare.

Tîrgul de bucate din Budapesta în decursul săptămânei a fost cam slab. *Grâu curat* a ajuns puțin la vîndare și n'a fost de ajuns pentru a acoperi lipsa morior. Prețurile au scădut cu câțiva cruceri la mae. S'a vîndut mae metrică cu fl. 10.80—11.—. Esportul n'a fost nici în săptămâna trecută. *Secara* n'a prea fost cerată, cu toate aceste prețurile s'au ridicat. S'a vîndut mae cu fl. 10.35—10.65. *Orđu și ovésu* a sosit puțin și nu erau cercate. Mae de orđu s'a vîndut cu fl. 6.30—6.60. Era cea de ovésu cu fl. 6.10—6.45. *Cucuruz vechiu* nu s'a vîndut mai de loc. Cucuruzul nou a crescut în preț. Au fost vîndute aproape 20.000 de măși cu fl. 5.70—5.85. Circulația în comerțul de bucate *pre terminu* în urma timpului môle a fost foarte slab. Tote prețurile au cădut.

Tîrgul de rîmători dela Steinbruch pentru marfa grea a fost favoritor, era pentru marfa ușoră a fost slab. S'a plătit pentru

rîmători *unguresci* aleși 46—48 cr., bătrani 44—45, tineri grei 46—46¹/₂ cr., marfa *țerrensă* 41—44 cr., *sêrbesci* 40—44 cr., la chg. curat. Au sosit în Steinbruch în săptămâna trecută cu totul 8934 rîmători.

Bursa de Budapesta.

Din 7 Ian. st. n. 1891.

Renta de aur ung. 4%	107.—
« « hârtic « 5%	101.50
Împrumutul căilor ferate ung.	117.25
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ostü ung. (1-ma emisiune).	98.75
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ostü ung. (2-a emisiune).	114.—
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ostü ung. (3-a emisiune).	—
Bonuri rurale ung.	91.50
« « croato-slavone	104.—
Despăgubire pentru dijma ung. de vin	—
Obligațiunile desp. regalilor	96.80
Împrumut cu premiu ung.	137.50
Losuri pentru regularea Tisei	130.—
Renta de hârtie austriacă	102.25
« « argint austriacă	92.30
« « aur austriacă	109.—
Losurile austr. din 1860.	137.50
Acțiunile banței austro-ungare	1010.—
« « de credit ung.	333.—
« « austr.	290.30
Scrisuri fonciare ale institut. de cred. și economii «Albina».	101.—
Galben împêrătesc	5.63
Napoleon-d'ori	9.34
Mărci 100 imp. germane	57.95
Londra 10 Livres șterlingi	117.90

Prețul mărfurilor.

Piața din Blăși: Grâu, hectitr. fl. 7.— până 7.50, — grâu mesteacă fl. 5.— până 6.50, secară fl. 5.— până 6.—, — ovésu fl. 2.50 până fl. —, cucuruz fl. 4.10 până fl. —, alac fl. 2.— până fl. —, cartofi fl. 1.— până fl. —, — séméntă de cânepă fl. — până fl. —, fasolea fl. 4.50 până fl. —, — carnea de vită chilo 40 cr. până —, carnea de vită 40 până — cr., carnea de porc 40 până — cr., carnea de berbec 28 până — cr., — 10 ouă cu 20 până — cr.

Posta Redacțiunii: M. O. D. A. I. in B. Bani 1-am primit cu mulțămî. Anu nou fericit!

Editor și redactor răspundător:

Dr. Vasiliu Hossu.

Fundată în an.
1800.

K. Zechmeister și Fiul

Liferant de curte
al Atetei Sale
imp. și reg. Archi-
ducele Josif.

neguțător de articli de mîere și cêră în Gyôr

recomandă atențiunii binevoitoare a Onoratului Cleru
luminile lor de cêră:

Lumină adevărate de cêră 1-a unu kg.	fl. 2.50
„ „ „ „ 2-a „ „	2.00
Lumină de cêră artificială	1.40
Pascalis I-a	2.60
„ II-a	2.00
Lumină galbine de cêră	2.00

Luminile se află în orî ce mărime, și la comande
superiore la 10 kgrame se espedeză francate la orî ce stațiune de
poste, de năi sau de căi ferate.

Bunătatea luminilor noastre de cêră o dovedesc
nenumerate scrisori de recunoscînță.

Cu deosebită stimă

K. Zechmeister și Fiul.

(3) 1—10

JOSIFU GAVORA (1) 2—26

distinsu cu medalia expositională cea mare pentru lucru escelent
și gustu bun la expozițiunea regnicolară din Budapesta în a. 1885.

Budapesta, IV. strada Vațului Nr. 17

Recomandă cu prețuri de cele mai convenabile și în executare câtă se
pote mai frumoasă obiecte de lipsă

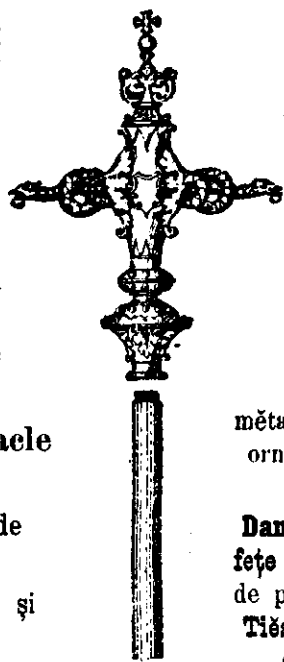
pentru ajustarea bisericelor, și anume:

Felone preoțesci și
stichare diaconesci
Flamure pentru
biserici și reunii.
Flamure pentru
reuniuni de pom-
pieri, de scolari,
reuniuni biseri-
cesci, reuniuni in-
dustriale, de
cântări și de pompe
funebre.

Candelabre, racle
și potire,
luminarie de
parete
și de altariu, și
candle.

Acurătatea mea o pot dovedi cu sute de epistole recunoscătoare.

Carțiar de prețuri și prelîmîre de spese trimiț la cerere francate.

Primesc și efep-
tuiesc ieftin
repararea vestmin-
telor bisericesci,
întrargintarea și
întrairirea de po-
tire, racle, candel
și luminarie de
altariu.
Mare asortiment
de broderii de aur,
de argint și de
mêtasă, precum și de
ornatur bisericesci
brodate
Dantele bisericesci,
fețe de altariu, cruci
de parete și de scôlă.
Tîșeturi bisericesci,
damasturi etc.